

Jan Mazur OSPPE

Katarzyna Wojtanowicz

Barbara Sordyl-Lipnicka

Wstęp

Rola pracy socjalnej w perspektywie polityki społecznej jest współcześnie rozumiana znacznie szerzej niż kilkanaście lat temu. Obecnie praca socjalna to usługa społeczna mająca na celu rozwiązywanie problemów, z którymi borykają się rodziny, dzieci, osoby niepełnosprawne, seniorzy, a także mniejszości etniczne i inne grupy społeczne. Specyfiką pracy socjalnej jest dynamiczny proces zmian i przekształceń, ułatwiający jednostkom i grupom włączyć się w relacje z samym sobą, z innymi i dzięki innym¹.

W obszarze polityki społecznej praca socjalna jest realizowana w różnych kontekstach instytucjonalnych i wiąże się z określonymi procedurami oraz standardami wypracowywanymi głównie w ramach instytucji pomocowych. Dzięki temu możliwe staje się poznanie warunków i przyczyn trudnej sytuacji życiowej różnych grup ludności oraz wdrożenie optymalnych rozwiązań pojawiających się problemów.

Przedmiotem niniejszej monografii uczyniono rozważania nad współczesnymi przeobrażeniami pracy socjalnej w odniesieniu do jej rozwoju w perspektywie polityki społecznej. Podjęto analizę interdyscyplinarności pracy socjalnej oraz jej wielokierunkowego podejścia do określonych kategorii klientów pomocy społecznej. Jednocześnie uwzględniono obszary oddziaływania pracy socjalnej, współczesne metody i narzędzia pracy socjalnej oraz

1 E. Marynowicz-Hetka, *Pedagogika społeczna*, t. 1, Warszawa 2006, s. 356.

odniesiono się do zagadnienia profesjonalizacji kadr systemu pomocy społecznej w perspektywie określonych dyscyplin naukowych.

Autorzy rozdziałów tej publikacji starają się udzielać odpowiedzi na wspomniane zagadnienia. W książce znajdują się teksty przygotowane przez badaczy – teoretyków i praktyków pracy socjalnej – superwizorów oraz przedstawicieli kurateli sądowej.

W rozdziale pierwszym Mirosław Grewiński i Marek Kawa prezentują badania empiryczne nad postrzeganiem przez polskich pracowników socjalnych nowo utworzonych instytucji lokalnej polityki społecznej w Polsce – Centrów Usług Społecznych.

W drugim rozdziale omówiane jest wdrażanie modelu rozdzielenia pracy socjalnej od postępowań administracyjnych w polskim systemie pomocy społecznej. Katarzyna Wojtanowicz implementuje konieczność uwzględnienia aksjologicznych, metodycznych oraz organizacyjnych założeń nowego modelu pracy socjalnej, tak by służyły one nie tylko we wdrażaniu zmian w zakresie oddzielenia pracy socjalnej od postępowań administracyjnych, lecz także by stały się szansą dla osób pracujących w tradycyjnym modelu pracy.

W rozdziale trzecim Teresa Zbyrad nakreśla perspektywę kształtowania się instytucji pomocy społecznej w warunkach niebytu polityki społecznej państwa. Autorka uznaje, że instytucje pomocowe „zmieniły się, ewoluowały, przechodząc od ogółu, nadzoru i kontroli nad podopiecznymi do specjalizacji, partnerskich relacji uwzględniających indywidualne potrzeby swoich mieszkańców”.

Jan Mazur, autor kolejnego rozdziału, pokazuje obecność pracy socjalnej w polityce społecznej jako konieczność wynikającą z natury życia społecznego. Autor jednocześnie podkreśla znaczenie uwarunkowań etycznych pracy socjalnej, dzięki którym możliwa jest realizacja dobra wpisanego w charakter i cel jej zadań.

Anna Monika Kruk wskazuje z kolei na brak uznania pracy socjalnej w formalnych klasyfikacjach naukowych odnoszących się do dyscyplin naukowych w Polsce, podkreślając jednocześnie, że praca socjalna mogłaby zostać tam umieszczona lub połączona z inną dyscypliną naukową, ale z wyraźnym wyodrębnieniem tego obszaru przynajmniej jako subdyscypliny.

Kolejne rozdziały książki, autorstwa Małgorzaty Dudy, Beaty Dąbrowskiej, Katarzyny Wojtanowicz, a także Ewy Leśniak-Berek, podkreślają problematykę funkcjonowania pracowników socjalnych jako głównych realizatorów pracy socjalnej. Szczególne miejsce poświęcono rozważaniom o etyce zawodowej w kształceniu pracowników socjalnych, a także zagadnieniom stresu i wypalenia zawodowego wśród pracowników socjalnych wraz z analizą kwestii wy-

korzystania podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach w doskonaleniu warsztatu zawodowego pracowników socjalnych.

Kolejne rozdziały poruszają tematy dotyczące obszarów pracy socjalnej, w tym asystentury rodzinnej oraz metod pracy z wybraną kategorią klientów. Barbara Sordyl-Lipnicka wraz z Martą Michałek przedstawiają kwestię interdyscyplinarności pracy socjalnej w perspektywie skutecznej pomocy rodzinie z wieloma problemami. Dorota Kumorek i Urszula Pułczyńska-Kurek podkreślają znaczenie asystentury rodzinnej w bezpośredniej pracy z rodziną, w której występuje problem uzależnienia od alkoholu. Z kolei Bartosz Łukaszewski opisuje metody readaptacji młodzieży zagrożonej marginalizacją lub wykluczeniem społecznym.

Trzy ostatnie rozdziały, autorstwa Sylwii Michalec-Jękot, Łukasza Marcza i Magdaleny Butrymowicz, w niezwykle interesujący sposób przedstawiają problematykę interwencji kryzysowej, nowych kontekstów oddziaływania pracy socjalnej (z uwzględnieniem sytuacji pandemii covid-19) oraz praw człowieka jako praw indywidualnych, gwarantujących większą ochronę mniejszościom etnicznym i narodowym.

Wyrażamy nadzieję, że przedstawione treści okażą się inspirujące dla badaczy, praktyków i studentów pracy socjalnej, socjologii, pedagogiki lub polityki społecznej. Niniejsza książka nie wyczerpuje złożonej problematyki zarysowanych tu kwestii, lecz stanowi refleksję na temat współczesnej pracy socjalnej osadzonej w perspektywie polityki społecznej.

